

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 280. An & qualiter ad venditionem & emptionem requiratur pretium vulgare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

ex taxatione vendunt illud indigenæ, modò pretium, quò vendunt exteri, sit pretium vulgare justum, non fraudibus & monopolis inductum. Observandum etiam, quod astruit *num. 66.* cum Molfes. *in sum. Tom. 2. tract. 12. c. 5. num. 89.* contra Filiuc. Dianam. &c. Possè fructus meliores ex toto cumulo selectos vendi supra taxam, modò, qui remanent, maneant in bonitate æquales iis, qui communiter pretio venduntur, secus, si ab illa bonitate propter separationem deficiant, in quo casu infra taxam vendi debent. Sicut etiam dicit *num. 67. & 68.* licere tritico miscere aliqua, & tamen illud pretio taxato vendere, si per mixtionem non reddatur deterius, quàm quod communiter taxato illo pretio venditur. Porrò num triticum emptum ex horreo publico pretio excedente taxam (uti illud Republica ex privilegio carius vendere potest) vendere quis possit eodem pretio excedente taxam, vide apud de Lugo. *num. 71. & seq.* uti & casus, in quibus taxa. V.g. frumenti excedi licitè possit vide apud Castrop. *l. c. p. 8.* uti & de pœnis statutis taxam excedentibus vide apud illum. *p. 10.*

2. Pretium naturale seu vulgare est, quod citra taxationem legis vel superioris mensuratur communi & prudenti hominum iudicio, consideratà non tantum rei naturà in se, sed etiam relatà ad humanam usum hominumque necessitatem, utilitatem, affectionem, rei que ipsius abundantia & penuria, aliisque circumstantiis. AA. cit. Quod iudicium, etiam prudens, concurrentibus etiam iisdem circumstantiis, quia non semper apud omnes idem est, pretium hoc non consistit in indivisibili, sed latitudinem respicit, dividitur pretium naturale justum trifariam, nempe in infimum seu piium, in medium, seu moderatum, & summum seu rigorosum. ita AA. communiter. Quanta autem sit distantia intra hæc tria pretia, quæ singula AA. communiter fatentur justa, cum id dependeat ex variis circumstantiis, regulà communi certà mathematicà definiri non posse, sentiunt quoque unanimiter AA. Varia quidem varii adducunt exempla; ut dum Laym. *l. 3. tr. 4. c. 14. §. 1.* putat, quòd, ubi medium pretium æstimatur 10. infimum sit 9. & summum 11. Molin. *d. 347. Less. l. 2. c. 21. num. 11.* Covar. *l. 2. var. c. 3. num. 1.* Castrop. *loc. cit.* censent, dum medium pretium est 100. infimum esse 95. summum 105. quam tamen latitudinem de decem pro centum inter infimum & summum Diana *Tom. 2. tr. miscell. resol. 112.* dicit esse nimiam etiam juxta iudicium mercatorum, quos tamen aliter operari ait de Lugo, ut constat obeunti eorum officinas. Nihilominus tamen ex hoc confici nequit regula certa, quare standum in hoc videtur iudicio prudentum secundum circumstantias fori & sensum communem mercatorum. vide Rebell. *de de oblig. Inst. l. 9. quest. 1. §. 6. num. 33.* De cætero in eo, num hæc latitudo & divisio pretii naturalis in tria illa pretia proveniat ex eo, quòd, licet revera pretium naturale consistat quoque in indivisibili Deo noto, id tamen ab hominibus ignoretur, & hinc alii aliter de pretio justo opinentur; an verò pretium justum revera, etiam pro ut à Deo cognoscitur, habeat in se dictam latitudinem, quia ea pendet ex variis circumstantiis & affectu hominum in omnibus non eodem modo, unde sequitur diversa rei æstimatio, in eo inquam non ita conveniunt AA. Posteriori sentire videntur. Rebell. *cit. quest. 1.* & Molin. apud de Lugo. *l. c. num. 40.* quem vide.

3. Est & alia divisio pretii in verum & conventum. Verum, sic dictum, quia æquivalens vero valori rerum, seu quò res æstimantur secundum veritatem, illud dicitur & censetur illud, quò res vendi & comparari communiter possunt & solent. *l. 52. §. 29. ff. de furt. l. 114. §. 2. de legat. Mant. l. c. l. 4. tit. 20. num. 6.* Muller. *h. e. th. 19. lit. a. & d.* Dicitur etiam hoc pretium justum, pro ut ei opponitur iniquum, & quoties in jure sit mentio de pretio justo, intelligitur hoc pretium verum. *l. 2. C. de rescind. vend. l. 49. §. 8. ff. de legib. Lauterb. §. 53.* Muller. *loc. cit. lit. e.* Pretium conventum dicitur, quod ab ipsis contrahentibus constituitur ac definitur, nimirum citra communem illam & consuetam æstimationem. Neque enim unius aut alterius mercatoris conventum constituit pretium forense seu valorem communem, sed requiritur frequentia actuum tot, ex quibus consensus mercatorum colligi possit. Muller. *citatis Gail. l. 2. obs. 31. num. 8.* Menoch. *l. 2. de arb. q. 81.* Pretium tamen conventum in dubio justum præsumitur, & qui iniquum dicit, probare debet. Muller. *loc. cit. lit. e.* citans Roland. à Valle. *conf. 69. à num. 18.*

Quest. 280. An & qualiter ad venditionem & emptionem requiratur pretium vulgare justum?

1. **R**esp. primò: Ad validitatem emptionis & venditionis sufficit pretium conventum, seu de quo contrahentes convenerunt, neque ad substantiam illius requiritur, ut pretium sit justum seu æquale rei venditæ, etiam secundum communem æstimationem. *l. 38. ff. h. e. l. 16. §. 4. de minor. l. 22. §. fin. ff. locati. Mant. loc. cit. num. 1.* Diner. *tr. de Inst. rer. pret. def. q. 2. n. 2.* quas leges & AA. citat & sequitur Lauterb. *h. e. §. 53.* Ita ut, si etiam pretium sit injustum cum enormissima læsione, non exinde contractus reddatur nullus ut, Lauterbach. *l. c.* Adeoque multò minùs, si læsio sit infra dimidium justii pretii; cum tunc ne quidem rescissioni sit obnoxius, quæ, uti & aditio Prætoris si concederetur promiscue ob quamcunque læsionem, nullus litium finis futurus esset, nullaque tribunalia iis decidendis sufficerent, ut ait. Muller. *cit. th. 19 lit. v.*

2. Resp. secundò: Ut tamen emptio & venditio sit licita, saltem per se loquendo, requiritur, ut pretium sit justum, ita ut, si saltem notabilis in hoc excessus à venditore vel defectus ab emptore admitatur, peccetur contra justitiam commutativam, & oriatur obligatio restitutionis illi faciendæ, qui damnum inde passus, citra hoc, quòd in illud consenserit. Atque ita regulariter licitum non est emere & vendere quolibet pretio pro libitu etiam, dum non exstat pretium legale. Responso sic limitata videtur esse certa juxta *l. 33. ff. ad Leg. Aquil. l. 6. ff. ad leg. falcid. junct. c. 1. h. e.* & juxta quod monet Apostol. *1. ad Thessalon. 4. nemo supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem; quoniam vindex est Deus.* Ratione desumpta ex *l. 206. ff. de Reg. juris.* ubi: jure naturæ æquum est, neminem cum alterius detrimento & injuria fieri locupletiorum. & ita docent cum communi D. Thom. *2. 2. quest. 77. a. 1. ad 1.* Nav. *in man. c. 23. num. 84.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 17.* de Lugo. *loc. cit. d. 26. f. 6. num. 81.* Molin. *loc. cit. d. 350.* Lauterbach. *loc. cit.* alii que Legistæ. neque contrarium est Jus Civile, dum dicitur *L. in causa.*

causa §. 4. ff. de minor. in pretio emptionis & venditionis naturaliter licet contractibus circumvenire. & l. *remisi*. §. 3. ff. locati in emendo & vendendo naturaliter concessum est, quod pluris sit minoris emere, quod minoris sit, pluris vendere, & ita se invicem circumvenire. Nam respondent aliqui cum Lessi. l. 2. c. 21. d. 4. num. 13. Covar. l. 2. var. c. 3. num. 2. Reginald. l. 25. num. 309. licitum esse ita unum circumvenire alterum seu circumscribere, manendo tamen intra latitudinem justii pretii, ita ut venditor rem summo pretio vendere, emptor infimo pretio possit emere. Alii dicunt & fortè melius, per *trō licitum* intelligi permissum est (uti saepe in jure accipitur *licere*) in foro externo se circumvenire, etiam egrediendo dictam latitudinem, quatenus non puniuntur circumvenientes, nec datur actio contra illos, nisi contingat læsio ultra dimidium, idque ad vitandas innumeras lites, quæ alias, ut dictum emergerent pro quo Reiffenst. h. t. num. 122. citat de lugo d. 26. num. 82. Caltrop. d. 5. p. 17. num. 4. de quo tamen ibi *ibidem* nihil. Quod si aliud voluerit in dictis legibus, nimirum non esse inhonestam vel injustam talem circumventionem, creasse illas leges absolute pronunciat de Lugo cum Molin. sicut & in eo errarunt, quod putarunt præscriptionem etiam mala fide prodesse, non tamen per hoc vi dictarum legum, uti nec vi dicti illius communis Juris peritorum; res tanti valet, quanti vendi potest; conceditur jus licitè sic agendi nimirum excedendo in venditione & emptione dictam latitudinem justii pretii; cum, ut dicitur. l. 244. de reg. jur. non omne, quod licet, honestum est Lauterb. §. 59. Muller. loc. cit. ubi expressè: *dictæ leges, etsi sint permissive, & quidem minus plene securitatem tamen non præstant in foro conscientie.* aliique legistæ cum communi. Sed neque dictæ leges indirectè reddunt talem circumventionem licitam seu non iniquam, transferendo dominium illius excessus pretii in venditorem, sicut de facto in præscriptione concedunt jus in re aliena ob bonum commune, nimirum, ne incerta maneant rerum dominia, & corrigatur dominorum negligentia; cum de facto negent solum circumvento actionem in foro externo ob vitandas lites. Quinimo tamen si Respublica habeat dominium in bona subditorum, non posse adhuc lege approbare istiusmodi læsionem etiam bona fide factam in contractu emptionis, cum in eo non procedant dictæ rationes, quæ in præscriptione, docere plures, testatur de Lugo. cit. num. 82. Et hæc de circumventionem illa negotiativa, quæ fit sine proposito fallendi. Circumventio enim illa dolosa, quæ quandoque fit ex dolosa dissimulatione, ex falsa persuasionem, vel corruptionem subjecti seu materiæ vendibilis, cujuscunque sit quantitatis, etiam jure civili reprobatur & competit læsio etiam infra dimidium etiam in foro externo actio contra deceptorem. l. 13. §. 4. §. 5. ff. de act. vend. de Lugo loc. cit. num. 86. Mantio. loc. cit. num. 61. Molin. de 7. §. 7. ir. 2. d. 352. Lauterb. cit. §. 59. & alii apud illum, sed neque legibus approbari potest istiusmodi læsio mala fide facta, cum id esset fovere furta & peccata, ut de Lugo. num. 82. De cætero dixi: *si saltem notabilis sit in hoc excessus.* Nam si modicus sit excessus vel defectus justii pretii, licitam esse emptionem & venditionem, & nulli restitutioni obnoxiam; eò quod tunc contractes communi consensu censentur sibi invicem

R. P. Leurr. Jur. Can. Lib. III.

remittere; cum vix possibile sit exactam omnino in contractibus æqualitatem & justitiam servare, docent Scot. in 4. dist. 15 q. 2. Laym. loc. cit. num. 6. apud Reiffenst. iis consentientem. Dixi etiam: faciendam restitutionem illi, qui damnum passus est citra quod in illud confenserit. Nam si emens & vendens sciunt justum rerum valorem, adeoque hic & nunc intervenire magnam inæqualitatem inter rem & pretium, venditore exigente excessivum pretium, vel emptore offerente nimis exile pretium, & tamen sic contrahant, nulla adacti necessitate tam carè emendi, aut tam vili pretio vendendi, nullaque interveniente passione affectus inordinati ad rem, atque ita liberè utrimque consentiendo in damnum, unus alteri illud remittere censetur, in foro interno non committi injustitiam seu peccatum, & non esse obligationem restituendi; cum volenti non fiat injuria, probabilissimè tenent citati à Reiffenst. h. t. num. 125. Molin. loc. cit. d. 351. Laym. loc. cit. Lessi. loc. cit. num. 37. quamvis hic posterior addat, vix locum esse tali præsumtivo consensui & tali remissioni, nisi inter consanguineos, vel specialiter sibi invicem affectos & benefacere solitos. Ad hæc quemadmodum aliàs, saltem dum excessus vel defectus est ultra dimidium justii pretii, secundum valde probabilem plurimorum apud Covar. l. 2. var. c. 4. præsumptioni istiusmodi donationis & remissionis non est locus in foro externo. Ubi verò emitur infra infimum pretium & venditur ultra summum ex ignorantia justii pretii, vel quia alter emi aut vendi non potest, & sic coguntur consentire involuntariè in pretium injustum seu iniquum, committitur adhuc injustitia, & est obligatio restituendi; cum jam locus non sit illi dicto; scienti & volenti non fit injuria: utpote quod valet tantum, quando voluntarium est purum, & non mixtum involuntaria, quale est in præsentem casu. ita de Lugo cit. n. 82.

Quest. 281. Unde justitia pretii vulgaris quò ad sui variationem desumenda?

RESP. in genere: variatio quò ad augmentum vel decrementum pretii vulgaris seu naturalis justii desumitur non ex intrinseca & substantiali rei perfectione, cum etiam vilissimum incertum sit perfectius quàm triticum, & tamen minus valet; sed ex variis circumstantiis. Non tamen inter eas consideranda veniunt expensæ (intellige extraordinariæ) quas hic & nunc aliquis mercator fecit in mercibus emendis, asportandis, conservandis; aut etiam industria, labor, pericula extraordinaria, quæ propterea subit, ita ut exinde liceat ei illas carius vendere dum ea aliàs communiter non æstimantur eo pretio, sed venduntur communiter viliori. De Lugo cit. d. 26. f. 4. n. 41. Molin. l. c. d. 348. §. ex dictis. citans Scotum Medin. Covar. & c. contra Scotum & Major. sed ea spectanda, pro ut se habent in ordine ad usus humanos, nimirum ratione utilitatis, commoditatis, delectationis, ornatûs, affectionis & c. de Lugo l. c. num. 42. Lauterb. in ff. h. t. §. 57. & alii communiter. Sed neque ex solis dictis circumstantiis; verum etiam ex æstimatione, non solum prudentum sed etiam imprudentum, modò ea communis sit in eo loco. Quemadmodum, quia apud aliquas Americanas nostras jocalia, virtiola & similia communiter plures æstimantur quàm aurum, eorum æstimatio, etsi stulta sit, sufficit ad constituendum & augendum pretium naturale

Y